

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet ”Genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism” (SOU 2017:72)

Ju2017/07518/L5

Med utgångspunkt från de intressen som Svea hovrätt har att beakta lämnas följande synpunkter.

Tilläggsprotokollets och direktivets förhållande till svensk rätt – behovet av lagändringar (7)

Hovrätten instämmer i utredningens bedömningar i fråga om behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till tilläggsprotokollets och direktivets krav, med ett undantag.

Hovrätten ställer sig tveksam till utredningens bedömning att det inte behövs någon särskild lagstiftning för att tilläggsprotokollets och direktivets bestämmelser om brott med anknytning till en terroristgrupp ska vara genomförda. Som utredningen funnit kan sådana gärningar ofta vara bedöma som medverkan, försök, förberedelse eller stämpling till terroristbrott. Särskilt när det gäller gärningar som vidtas under ett tidigt stadium i förhållande till ett fullbordat terroristbrott, t.ex. att förse en terroristgrupp med information (jfr artikel 4.b i direktivet), kan möjligen ifrågasättas om så är fallet. En förutsättning för ansvar för förberedelse och stämpling till brott är nämligen att det förelegat en inte ringa fara för brottets fullbordan. Utredningen har dock inte närmare belyst frågan om gärningar som vidtas under ett tidigt stadium i förhållande till ett fullbordat brott.

Till detta kommer, som utredningen redovisat, att kommissionen tidigare kritiserat Sverige för genomförandet av i terrorismrambeslutet motsvarande bestämmelse om brott med anknytning till terroristgrupp. Frågan om införande av en självständig straffbestämmelse avseende brott med anknytning till en terroristgrupp bör därför belysas ytterligare i den fortsatta beredningen.

Genomförandet av tilläggsprotokollet och direktivet i svensk rätt (8)

Hovrätten noterar, liksom utredningen, att terrorismlagstiftningen rent allmänt brister i överskådlighet och välkomnar den pågående utredningen om översyn av lagstiftningen (dir. 2017:14).

Hovrätten har inga invändningar mot utredningens bedömning att de lagförslag som lämnas är förenliga med skyddet för grundläggande fri- och rättigheter som de är reglerade i regeringsformen, EU-rätten och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europa-konventionen).

Vad gäller enskilda straffbestämmelser har hovrätten följande kommentarer.

Till följd av att det saknas en självständig straffbestämmelse avseende brott med anknytning till en terroristgrupp blir de föreslagna straffbestämmelser som i sin tur anknyter till sådant brott (bl.a. 4 § 2 st och 5 b § 1 st 1 p. rekryteringslagen samt 3 § 1 st 1 p. finansieringslagen) språkligt komplicerade, vilket medför svårigheter att utifrån ordalydelsen bedöma vilka beteenden som är straffbelagda. Även av detta skäl bör frågan om införande av en självständig straffbestämmelse avseende brott med anknytning till en terroristgrupp belysas ytterligare i det fortsatta beredningsarbetet.

Straffansvaret för s.k. självutbildning föreslås omfatta den som ”hämtar in” vissa instruktioner med viss avsikt. För straffansvar krävs enligt utredningen att personen agerat aktivt, t.ex. genom att ladda ned instruktioner från internet, medan ren passivitet inte är straffbar. Det är i viss mån oklart var gränsen går mellan att aktivt respektive passivt självutbilda sig. Fråga uppkommer bl.a. om den som besöker en webbplats och tar del av instruktioner, utan att också ladda ned dem eller på annat sätt spara dem, kan anses ha (aktivt) hämtat in instruktioner (jfr direktivets inledande skäl nr 11). Innebörden av rekviritet ”hämtar in” bör klargöras ytterligare i den fortsatta beredningen.

Som utredningen konstaterat är självutbildning ofta en gärning på ett tidigt stadium i förhållande till ett fullbordat brott. Det föreslås att straffansvaret för självutbildning inte ska omfatta ringa fall, varvid bl.a. kan beaktas att gärningen ligger i ett tidigt skede eller att det krävs en mycket lång gärningskedja för att nå fram till den punkt då allvarlig skada uppstår. Undantaget för ringa fall kan vid dessa förhållanden förutses omfatta många gärningar som faller under den föreslagna straffbestämmelsen för självutbildning. Även gränsdragningen mellan brott av normalgraden och ringa fall bör därför utvecklas i det fortsatta beredningsarbetet.

Fredrik Wersäll

Lovisa Danielsson

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Fredrik Wersäll, hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Gunilla Schöldström och tf. hovrättsassessorn Lovisa Danielsson, föredragande.